

**महाराष्ट्र शासन,**  
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग,  
शासन परिपत्रक क्रमांक : ससाका-१००७/प्र.क्र.१९४/२५-स,  
मंत्रालय, विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२,  
दिनांक :- २६ एप्रिल, २००७.

**वाचा :-** १] शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग क्रमांक :ससाका-१०७/  
प्र.क्र.१९४/२५-सी, दिनांक १३ एप्रिल, २००७.

## परिपत्रक

यंदा राज्यामध्ये ऊसाचे विक्रमी उत्पादन झाल्यामुळे अतिरिक्त ऊसाच्या उपलब्धता व नियोजनाबाबत वेळोवेळी मा. मुख्यमंत्री, मा. मंत्री (सहकार) व प्रधान सचिव (सहकार) तसेच साखर आयुक्त, पुणे यांचे स्तरावर बैठका आयोजित करण्यात आल्या होत्या. सदर बैठकीमध्ये राज्यातील ११ जिल्ह्यांमध्ये अतिरिक्त ऊस असल्याचे दिसून आले. यामध्ये मराठवाड्यातील बहुतांश जिल्हे व अहमदनगर, जळगांव, सोलापूर व सातारा या जिल्ह्यांचा समावेश असल्याचे दिसून आले. या जिल्ह्यातील अतिरिक्त ऊसाचे अनिवार्य वितरण साखर आयुक्तां मार्फत अन्य कारखान्यांना करण्यात आले असून त्यांच्या कडून वितरीत ऊसाचे गाळप करण्यात येत आहे. साखर आयुक्तांनी वितरीत केलेल्या सर्व ऊसाचे गाळप केल्याशिवाय साखर कारखाने बंद करू नयेत अशा सूचना साखर कारखान्यांना साखर आयुक्तालयामार्फत देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार बहुतांशी साखर कारखान्यांनी त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील ऊस तसेच साखर आयुक्तांनी वितरीत केलेल्या कार्यक्षेत्राबाहेरील ऊसाचे गाळप केलेले आहे व अद्यापही काही कारखाने गाळप करीत आहेत. काही कारखाने जून, २००७ अखेर पर्यंत चालू राहण्याची शक्यता आहे. तथापि, पाऊस सुरु झाल्यास कारखाने बंद करावे लागतील व त्यामुळे ऊस गाळपाविना शिल्लक राहण्याची शक्यता आहे. अशा वेळी शेतकऱ्यांचा गाळपाविना शेतात उभ्या राहिलेल्या ऊसाचा अंदाज घेण्यासाठी, शासन काही प्रमुख बाबी स्पष्ट करून असे आदेश देत आहे की, जिल्ह्यातील संबंधीत जागेतील स्थानिक पातळीवर गाववार खालील व्यक्तींची समिती नेमण्यात यावी व त्याचा पडताळा घेण्यात यावा :-

### गाववार समिती सभासद

- १) सरपंच
- २) तलाठी
- ३) ग्रामसेवक
- ४) गटसचिव
- ५) सहकारी साखर कारखान्याचा प्रतिनिधी.

या समितीने उभ्या ऊसाचे क्षेत्र निश्चित करतांना खालील बाबींचा पडताळा करून, ऊस किती उभा आहे हे निश्चित करावयाचे आहे.

- १) तलाठ्याने ७/१२ च्या उताऱ्यावर ऊस पिकाची नोंद घेतली आहे का ? घेतली असल्यास किती क्षेत्राची / एकराची / आरची ?
- २) शेतकऱ्यांने ऊस पिकासाठी जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक अथवा राष्ट्रीयकृत बँकांकडून पिक कर्ज घेतले आहे काय ? घेतले असल्यास किती एकराकरिता व किती ?
- ३) शेतकऱ्यांनी त्यांच्या ऊसाची नोंद नजीकच्या साखर कारखान्याकडे केलेली आहे काय ? केली असल्यास, कोणत्या व किती क्षेत्राची ? (एकर व आर)
- ४) शेतकऱ्यांनी कदाचित ऊसाची नोंद कारखान्याकडे केली नसल्याची शक्यता आहे. तसेच पिक कर्जही घेतले नसल्याची शक्यता आहे. तसेच, ७/१२ उताऱ्यावरही कदाचित कमी नोंद झाल्याची शक्यता आहे. अशा बाबींमुळे शेतकऱ्यांचे नुकसान होवू नये म्हणून प्रयत्न किती एकर ऊस उभा आहे हे वर गठीत केलेल्या समितीने पडताळून पाहणे गरजेचे आहे व ते पाहून तसा दाखला द्यावा.

समिती गठीत करणे, क्षेत्र पडताळणी करणे व त्यासाठी लागणारे फार्मस / पत्रकाचे समान नमुने तयार करणे वगैरे सर्व कामकाज करून घेण्यासाठी त्या त्या जिल्ह्यांच्या जिल्हाधिकाऱ्यांनी तालुकावार उपजिल्हाधिकारी पदाचे अधिकाऱ्यांच्या कामाचा आढावा पाहून नियुक्त करावे. वरील सर्व कामकाज तत्परतेने समन्वय साधून बिनचूक सुरळीतपणे पार पाडण्याची सर्व जबाबदारी शासन संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांवर सोपवत आहे. त्यांना काही मार्गदर्शन किंवा अधिक माहिती आवश्यक असल्यास त्यांनी साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचेशी संपर्क साधावा व त्यांच्या सूचना निर्णायक समजाव्यात. तसेच हे सर्व पंचनामे कारखाने बंद झाल्याबरोबर व उशिरात उशिरा दि. ७ जुलै, २००७ पर्यंत करण्यात यावेत.

वरील समितीकडून दाखला घेऊन जिल्हाधिकारी यांनी नियुक्त केलेल्या प्रांत अधिकारी/ उप जिल्हाधिकारी यांनी सदरचा अहवाल तपासून त्यांच्या शिफारसीसह त्यांनी एकत्रित तालुकावार अहवाल साखर आयुक्तांकडे पाठवावा. सदरचा अहवाल बिनचूक असावा याची काळजी कृपया घ्यावी व सदरचा एकत्रित अहवाल साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्याकडे त्वरीत पोहोचेल याची दक्षता घ्यावी.

दिनांक २४/४/२००७ रोजी यासंदर्भात आढावा घेण्यासाठी मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे अध्यक्षतेखाली दुपारी १.३० वाजता एक बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीमध्ये अतिरिक्त ऊसाची उपलब्धता, त्यांचे नियोजन, उभ्या ऊसाचे सर्वेक्षण सुत्रबद्धरित्या व्हावे म्हणून खालील समिती गठीत करण्याचा निर्णय झाला.

विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद	-	अध्यक्ष
जिल्हाधिकारी, औरंगाबाद, जालना, बीड, हिंगोली, परभणी, नांदेड, लातूर, उस्मानाबाद.	-	सदस्य
प्रादेशिक सहसंचालक (साखर), नांदेड	-	सदस्य
प्रादेशिक सहसंचालक (साखर), औरंगाबाद	-	सदस्य सचिव

सदर समितीने दिनांक ३०/४/२००७ अखेर उभ्या असणाऱ्या व मार्च, २००६ पर्यंत लागवड झालेल्या ऊसाचे सर्वेक्षण करून दिनांक १० मे, २००७ पर्यंत अहवाल शासनास पाठवावा. यासंदर्भात साखर आयुक्तांनी समन्वयाचे काम करावे.

शेतकऱ्यांच्या गाळपाविना शेतात उभ्या राहिलेल्या ऊसाचा अंदाज घेण्यासाठी वर नमूद केलेल्या स्थानिक पातळीवरील गाववार समितीने आपला अहवाल विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या वरील समितीस आपला अहवाल सादर करावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेब साईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक २००७०४२६११२९०९००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

( चंद्रकांत सणगर )

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन,  
सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग.

**प्रत रवाना :-**

- १] सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- २] साखर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ३] सर्व जिल्हाधिकारी
- ४] सर्व विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था
- ५] सर्व प्रादेशिक सहसंचालक (साखर)
- ६] मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- ७] जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था (सर्व)
- ८] महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ९] ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १०] वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११] नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १२] कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी साखर कारखाना संघ मर्यादित, नरीमन पॉईंट, मुंबई. ( ५ प्रती) त्यांना विनंती करण्यात येते की, या परिपत्रकाची प्रत त्यांनी राज्यातील सर्व सहकारी व खाजगी साखर कारखान्यांना पाठविण्याची व्यवस्था करावी.

**प्रत माहितीसाठी सादर:-**

- १] मा. मुख्यमंत्र्यांचे खाजगी सचिव
- २] मा. महसूल मंत्र्यांचे खाजगी सचिव
- ३] मा. मंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव
- ४] मा. राज्यमंत्री (सहकार) यांचे खाजगी सचिव
- ५] निवड संग्रह, २५-स,सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय विस्तार, मुंबई-३२.